

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԼՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԳԼԽԱՎՈՐ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ
 № 13 ԲԱՆՎՈՐԱԳՅՈՒՂԱՑԻԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ № 13

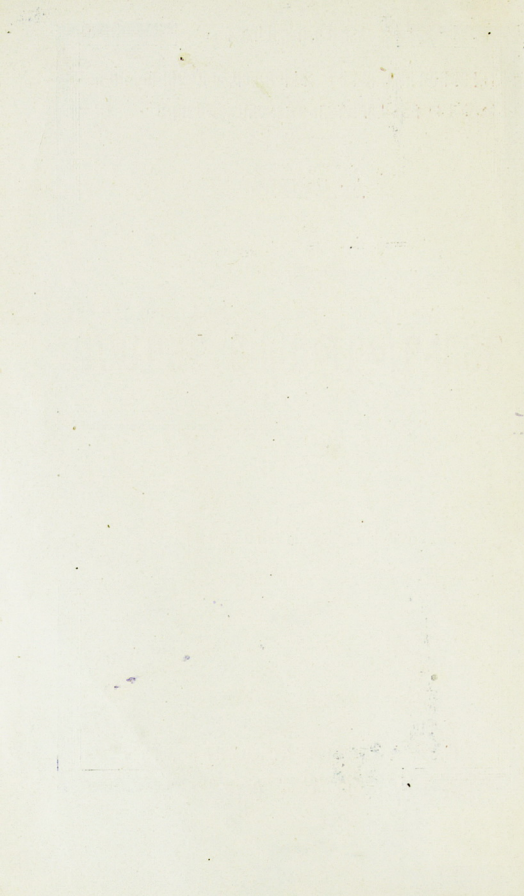
Ն. ՍԵՄՅՈՆՈՎ

ԳՅՈՒՂԹՂԹԱԿԻՑ ԳԵՂԱՄԸ

Փոխադրեց՝ ԽՆԿՈՒԱՊԵՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

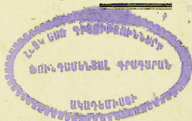
ԾԵՐԵՎԱՆ - 1929

Ն. ՍԵՄՅՈՆՈՎ

ԳՅՈՒՂԹՂԹԱԿԻՑ ԳԵՂԱՄԸ

Փոխադր. ԽՆԿՈ - ԱՊԵՐ

Հր. № 875. Գրասեղան № 1061 (բ). Տիրած 1500

Պետրոսի տառիկն ապարան վարարչության

Պատեր № 23

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

ԳԵՂՈՒՏՈՂԱՆՑ ՏՈՆՈ

ՔՈԶԱՐԱՆՑ ԱԹՈ

ՔՅՈՍԱՆՑ ՎԱՐՈՍ

} ԿՈՒԼԱԿՆԵՐ.

ԹՈՒԽԻԿ—ՏՈՆՈՅԻ աղջիկը:

ՄԱՐԿՈՍ:

ՀՈՌՈՄ—Մարկոսի կինը:

ԿԱՄՍԱՐ—Մարկոսի հարեանը:

ԳԵՂԱՄ—Նախկին կ. բանակային:

ԱԼՈ

ՏԻԿՈ

} Վասիլանց նորահաս աղերքը

ԳԱՎԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳԻՐԸ:

ԳԱՎԳՈՐԾԿՈՄԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ:

ԳՅՈՒՂԱՑԻՆԵՐ:

ԳՐԻՄ ՅԵՎ ՀԱԳՈՒՍՏ

ՏՈՆՈ.—Բարձրահասակ, դեմքը խելացի և հրամայողական. 45 տարեկան, մաքուր, կիսազեղացու և կիսաքաղաքացու պես հագնված:

ԱԹՈ.—Հաստ, 50 տարեկան. խորամանկ դեմքով, հագնված գլուղացու պես:

ՎԱՐՈՍ.—Արագաշարժ ծերուկ, չերեսը նեղ, աչքերը չար և վրիժառու, դիտմամբ աղքատի պես հագնված:

ՄԱՐԿՈՍ.—Լղարիկ, շարժուն, 45 տարեկան գլուղացի. խելացի և ծիծաղ շարժող դեմքով: Հագուստը պատառոտված:

ՀՈՌՈՄ.—Մի հաստ, չերեսը կնճռոտած, շատ աղքատ հագնւըված կին:

ԹՈՒԽԻԿ.—16 տարեկան, խալտարդետ շոր հագած մի աղջիկ:

ԳԵՂԱՄ.—Իր մեջն ամփոփված, լուրջ, լեխացի և զգայուն դորացրված կ. բանակային: Վրան կ. բանակայինի հնացած շորեր:

ՄՆԱՅԱԾՆԵՐԸ.—Սովորական չքավոր գլուղացիներ:

ՍՈՒԱՋԻՆ ՊԱՏԿԵՐ

Գյուղացիները խումբ-խումբ հավաքված խրճիթների առաջ-

- Լսե՛լ եք:
- Լսե՛լ եք, հմ:
- Ասում են, վոր մեր գործերից բան են գրել լրագրում:
- Ինչպես չե: Ինձ մոտ բարձր ձայնով լրագիրը կարդում եր
Մխիկի թուրը: Մեր կոոպերատիվից բան է գրած:
- Այ թե ի՛նչ:
- Եղպես ել գրված է, վոր եղպես մեզ մոտ, Ճլոխան գյուղում, հմ:
- Եղպես ել գրած է:
- Անուաններ հիշված կան, հմ:
- Յեվ անուաններ, ու Մանանը վոր պետք է, երված է:
- Յեվ չասեք մեր Ճլոխանը հայտնի դարձավ: Լրագրում մեր մասին ել բան գրեցին:
- Հարևան, հարևան, դեհ մի ասա, ինչ են ասում եղ մարդիկը: Ասում են, վոր լրագրում մեզ բոլորիս ներկած է:
- Ձե, մի բոլորիս: Վոր մենակ մեր կոոպերատիվի մասին են գրել, եղ ճիշտ է:
- Ե, ի՛նչ է գրած, մի լսենք:
- Ի՛նչ է գրած: Գրած է, վոր կոոպերատիվում խցկվել է Գեղուտողանց Տոնոն, ենտեղի բոլոր գործերն իր ձեռքն է առել: Մեր տգիտության լերեսից իր գրպանն է լցնում: Այ թե ինչ: Ճիշտն ել գրած է:
- Այո, ճիշտ է: Ճիշտից ել ճիշտն է գրված: Յես այն ել գիտեմ. կոոպերատիվը հիմնելիս ասում ելին, թե լավ կլինի: Հակառակը դուրս լեկավ: Դուրս լեկավ, վոր ամեն ինչ թանգ է, առնելու բան չկա: Միայն Գեղուտողանց Տոնոն է, վոր

հարստանում ե ու հարստանում: Լուծ-լծկան ե առել, կով
ու կթան ե ձեռք բերել: Աղջկան խառ աղբընշում ե հագցը-
նում: Յես եզ նկատել եմ:

- Բոլորը գիտելին ալդ բանը: Բոլորը նկատել են:
- Նկատելը նկատել էլին, բայց բոլորն ել լռելով լռել էլին:
- Եզ ել ե ճիշտ: Լավ ե, գտնվեց մի խելացի մարդ, գազեթին
զբեց: Յեթե վոչ կնստելինք, գեղ, գեղովի ե Տոնոյի ունե-
ցածի վրա կզարմանայինք:
- Բա եզ Թվ ե գրել:
- Իսկապես եզ Թվ ե գրողը:
- Ասում են, գազետում միայն կոմունիստներն են գրում:
- Ձե՞ վոր մեր գլուղում վոչ մի կոմունիստ ել չկա, եզ ի՞նչպես
չեղավ:
- Գրողը մերոնցից ե: Կես առ կես մեր բոլոր գործերը գիտի:
- Ե, հա, եզ ով էլինի:
- Այ քեզ բան, չգիտենք ումից շնորհակալ լինենք:
- Այ թե իմանայինք գրողն ով ե չեղել...

ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Տոնոյի խորհիթը. ինքը Տոնոն կ. բանակային Գեղամը գործի հետ ե, դուրս ու ներս ե անում: Խրխիթ ե մտնում Քոսանց վարոսը:

ՏՈՆՈ.— Լսել ես, հօ, ինչպես ինձ վերաժողել են, պատվիս կպել են:

ՎԱՐՈՍ.— Ե, տեր մեղա քեզ, Եդ ինչպես ե չեղել:

ԱԹՈ.— (Ներս մտնելով) Տոնական, գաղեթը կարդացել ես:

ՏՈՆՈ.— Հա, կարդացել եմ: Հեյ վախ, հեյ վախ, գեղ-գեղովի դիտեն. փողոցով դնալիս չերեսնվարս ծիծաղում են:

ԱԹՈ.— Մեռավ մեր գործը. Հիմի կոռպերատիվի համար նոր վարչություն կընտրեն:

ՎԱՐՈՍ.— Տեր, մեղա քեզ, մեղա քեզ, վեր մեղքերիս համար դու մեզ պատժում ես:

ԱԹՈ.— (Մուկելով դեպի Գեղամը) Ես հի ե:

ՏՈՆՈ.— Գեղամն ե. Նա խրհիթի պահաս-պոստը սարքում ե. կարմիր բանակում շատ արհեստներ ե սովորել: Լավ բան-վոր ե:

ԱԹՈ.— Հո պատը ծակ չի: Մոտը խոսել չլինի:

ՏՈՆՈ.— Ելինի, կլինի: Լուռ ու մունջ տղա չե. վոչ ել կոպիտ: Նա իր գործին ե, մեզ ել չի լսում:

ԱԹՈ.— Լավ ե, վոր եղպես ե: Քո հաշիվները, դոնե կարգվեն են:

ՏՈՆՈ.— Հաշիվներս, խոսելն ավելորդ ե: Մնալիս հաշվապահու-թյուն ունեմ, վոր սատանան ել պահաս բան չի գտնի: Ամեն ինչ կարգի-սարքի: Բալց դրանով ինչ, հո ցավս չի թեթեանա:

ԱԹՈ.— Ե, ինչքան ել չլինի, բան ե ելի, թե չե դատարան քաշ կտալին: Են ժամանակ մենք ել քեզ հետ պատասխան պիտի տալինք, միասին ենք գործել. եդ ելի լավ ե, վոր թղթե-րից չեն բռնի:

ՎԱՐՈՍ.—Եդ վոր չնչհավատն ե գրել եդ ամենը:

ՏՈՆՈ.—Յես ել եդ բանն եմ մտածում, լցնում, դատարկում եմ, թե գրողն ով էլինի: Ելի գլուխ չեմ հանում: Մեր գլուղը հանգիստ ե. վոչ կոմունիստ ե վոչ ել կոմսոմոլիստ ունի. եդ պիղծ հոգին տեսնես վճրտեղից ե լուչս ընկել ու եսպիսի բան գրել:

ԱԹՈ.—Գիտես ինչ, Տոնական, լես ենպես եմ կարծում, վոր դրողը Բողոլանց սատանա Մարկոսն ե:

ՏՈՆՈ.—Շատ կտրելի չե, վոր եդ Մարկոսն ե. ախր նրա սատկած չարուն պարտքի տեղ եմ վերցրել:

ԱԹՈ.—Ըհը. կժկի թելը գտանք:

ՎԱՐՈՍ.—Ասել ե, վրեժ ե հանում: Այ դու, հում կաթնակեր մարդ:

ՏՈՆՈ.—Դրուստ ես ասում, Վարոս: Խորամանկ ազվես ե: Զուր չի, նրան սատանա Մարկոս են կանչում: Ամեն որ գազեթը ձեռքին քաշ ե գալիս: Են ե, վոր են ե:

ԱԹՈ.—Պիտի խրատվի եդ շունը:

ՎԱՐՈՍ.—Սուս:

ՏՈՆՈ.—Բան չկա: Խոսքդ ասա: Ոտար մարդ չկա: Գեղամը արգելք չի, բանի հետ ե, չի լսում:

ԱԹՈ.—Պիտի խրատվի, ասում եմ, պետք ե, վոր մլուս անգամ չհաջի:

ՎԱՐՈՍ.—Ձլինի պատասխանատու լինենք:

ԱԹՈ.—Ինչ պատասխանատու. դատարկ բան ե, կարելի չե գործը լավ սարքել: Կլոի, կուլ կտա: Վկաներ չեն լինի:

ԱԹՈ.—Նա ժամ չի գնում: Կերակի որը կինը պատարագ կգնա ե ինքը տանը մենակ կմնա: Են ժամանակ գնանք մոտը, հետը խոսենք ե գորս դու պատվիրես, մի լավ հախիցը գանք:

ՏՈՆՈ.—Հետը խոսենք, հա, հա, հա, ինչ լավ խոսել կլինի: Նա ել չի մոռանա թիչ ե նշանակում գազեթում գրել:

ՎԱՐՈՍ.—Հետը խոսենք, հա, հա, հա:

ՅԵՐՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Մարկոսի խրճիթը: Մարկոսի ձեռքին գազեթը: Նրա կինը պատ-
րաստվում է ժամ գնալու:

ՀՈՌՈՄ.—Արդեն մարդիկ ժամ են գնում, իսկ սա գազեթի չեռե-
վից է ընկել: Եղ գազեթը քեզ շնոր բան է տալիս: Աղքատ
ես, աղքատ ել կմնաս:

ՄԱՐԿՈՍ.—Ձե, չես տեսնում, են և ալոթքով հարստացել ես:
Վերջին դռնները տալիս ես կանթեղի ձեթի և մոմի սրբերի
առաջ վառելու համար:

ՀՈՌՈՄ.—Ե՛, եղ դու յ՞՛րը կոմունիստ դարձար:

ՄԱՐԿՈՍ.—Յես ծեր եմ, թե չե անպատճառ կոմունիստ կգրվեյի:

ՀՈՌՈՄ.—Թ՛յո՛ւ, ամոթ:

ՄԱՐԿՈՍ.—Քեզ ել, Հոռոմս, կոմսոմոլի մեջ գրել կտայի: Ի՞նչ
կոմսոմոլի կդառնայիր հա՛. Աջ, ձախ, մեկ, չերկո՛ւ, չերե՛ք:
Առաջին շարքերում չափ ու ձև կանեյիր չերգելով: Հա՛,
հա՛, հա՛:

ՀՈՌՈՄ.—Ես հո մարդ չի, աստված քանիս պատիժ է տվել: Հլա
մի հարցնող լինի, թե ինչի՞ չես ասում կրճատացնում: Վեր-
ջին ձին ել պարտքի տեղ տարան, եղ նրա համար հեչ, ի՞նչ
է վոր:

ՄԱՐԿՈՍ.—Ե, Փոստոլականց աղջիկ, ի՞նչ ես հրամայում, ի՞նչ
անեմ. լաց լինեմ: Արտասուքս ել չուրկիդ՝ փեշերով սրբեմ:

ՀՈՌՈՄ.—Ի՞նչի կուլաս: Գեղուտողանց Տոնոյի մոտ կգնայիր,
վոտները կհամբուրեյիր, ժամանակ կխնդրեյիր: Նա չե քիզ
կխղճար, կողորմանար:

ՄԱՐԿՈՍ.—Կողորմանար, են ել ո՛վ, ո՛վ, Գեղուտողանց Տոնո՛ւ:
Դրանից հետո հիմար ես, ալ կնիկ, ել ուրիշ վոչինչ: Յեվ
դու վոչ մի պրոլետարական զգացմունք չունես: Ա՛խ, ա՛խ:
Լավ կլինեիր գազեթ կարդալ սովորեյիր: Հենց գազեթում մի
շարաթ եղ քո ավազակ Տոնոյին մի լավ նկարագրել ելին:

Կարելի չէ, թե վոր եղ առաջ լեղած լիներ, թե վոր նրա մասին եղ թղթակցութունն առաջ լիներ, այո, կարելի չէր, վոր չարուս տեղը մնար։ Վողորմա նմ, արնախում անիծ-վածը։

ՀՈՌՈՄ.— Լսում ես։ Զանգը ժամ է կանչում։ Թե չերեսդ խաչա-կնքել չգիտես, գոնե ուշունց ել մի տա։

ՄԱՐԿՈՍ.— Ո՛ր, ձեռք քաշի, քաղթաւ։ Զայլակուշտ արիւր ինձ։ Իսկ ե իսկ հին սեծիմ։

ՀՈՌՈՄ.— Կերթամ, կերթամ, քեզ հետ գլուխ հանել չի լինի (գնում է)։

ՄԱՐԿՈՍ.— Իսկ մենք ևստեղ հանգիստ կկարգանք, թե ինչ է անում շրջապատը։ Լավ դադեթ եւ Բալց ելի մեր գործերից քիչ են գրում։

ԿԱՄՍԱՐ.— (Ներս մտնելով) Մարկոս առնն ես։

ՄԱՐԿՈՍ.— Տա՛նն եմ, մտի՛ր, ո՞վ ե։

ԿԱՄՍԱՐ.— Յես եմ։ Մի որով կացինդ չես տա, փաշա պիտի ջարդեմ։

ՄԱՐԿՈՍ.— Տա՛ր։

ԿԱՄՍԱՐ.— Շնորհակալ եմ։ Գաղթի ես կարդում։ Կարելի չէ ելի մեզ վրա բան գրած լինեն։ Հո՛ւ։

ՄԱՐԿՈՍ.— Են որվանից դեսը, չերբ Գեղուտողանց Տոնոյին կոտ-պերատիվի համար գզեցին, ել բան չկա։

ԿԱՄՍԱՐ.— Հլա մութ գործեր շատ են մնացել. ե, չես գնացի (պատուհանն է բնկնում քղրով փառաքած քա՛ր). ես թե՛ չբան ե։ Դրողի տարած չերխոց բանն ե։

ՄԱՐԿՈՍ.— (Վերցնում է յեւ բացում տուսակը) Ձե, ես չերխի-բան չի։ Ես ինչ վոր տոմսակ ե... Նամակ, առանց մարկի։

ԿԱՄՍԱՐ.— Այ քեզ փոստ։

ՄԱՐԿՈՍ.— Կանգ առ. այ քեզ բան։ Դու լսիր, թե ինչ է գրած։ (Կարդում է) Մարկոս, Գեղուտողանց Տոնոն կասկածում է, վոր դու գրած կլինես իր խարդախութուններից։ Եդ պատ-հառով դալիս ե քեզ ծեծելու, չերբ կինդ ժամ գնացած լինի։ Նրան տուն չթողնես մենակ ժամանակդ։ Այ, հապես ե բա-նը։ Ուղում ե քեզ ծեծի։ Անիծվիս դու Տոնո...

ԿԱՄՍԱՐ.— Բալց գրողն ո՞վ ե։

ՄԱՐԿՈՍ.— Ձգիտեմ, եստեղ ասած չի։ Միայն թվում ե, թե դը-րուստ ե։ Ես բարի մարդը ինձ նախազգուշացնում ե։ Յես կարդացել եմ, վոր կուլակները չեն սիրում նրանց, ովքեր

Թերթերում գրում են: Թղթակիցներին ատելով, ատում են, ծեծում են նրանց և մինչև անգամ սպանում ել են:

ԿԱՄՍԱՐ.— Ե, խոսքը մեր մեջ մնա, Մարկոս, դժւ չես գրել Տոնոյի մասին:

ՄԱՐԿՈՍ.— Վճշ, Կամսար, վճշ, չես չեմ գրողը: Թերթեր կարգալը կարողում եմ, բայց մտքիցս ել չի անցել, վոր կարելի չե մեր գործերից գրել: Ե, ինչ կա վոր. Գեղուտողանց Տոնոն կարող և կարծիք տանել ինձ վրա, վոր չես եմ գրել, իրենից վրեժ եմ հանել ձիս ձեռքիցս խլելու համար: Ա՞խ դու սաղախի, գալիս և ինձ ծեծելով:

ԿԱՄՍԱՐ.— Ե, դու թնչ պիտի անես:

ՄԱՐԿՈՍ.— Պիտի մտածել: Գալիս և ինձ ծեծելու: Ինչպես չե, փալը քիչ չի լինի, չարի զավակ: Յերբ կինս տանը չլինի: Տեսնում ես, թնչ և մտածել: Այ հմլ. դեհ սպասիր: Յես քո ասածը չեմ: Լոլո, լոլո, քրդի աղջկան ել լոլո: Ինձ սատանա Մարկոս են ասում. Թե դու աղվեսն ես, չես ել պոչն եմ: Յես ել մի բան կհնարեմ, քեզանից ավելի ուստա չեմ: Միայն թե եղ... աչ թե ինչ, հա, հա, հա, Կամսար: Յես ես բանն եմ մտածում, հարեանս, յեթե դու ինձ ոգնես, ընենց մի բան դուրս կգա, վոր ել ասել չի լինի:

ԿԱՄՍԱՐ.— Ի՞նչ ե, ասա:

ՄԱՐԿՈՍ.— Այ թե ինչ, Դու վաղիր հարեանների մոտ, մի լերկուսին առ, հլա կարաս ել ավելի, չեկեք մեր բակը, պատուհանի քակ: Հենց վոր դա Տոնոն և սկսի իր միտքը գլուխ բերել դուք իսկույն ներս թռեք լուսամուտից: Հը, լավ չի լինի:

ԿԱՄՍԱՐ.— Այ թե հնարեց: Այ դու սատանա Մարկոս: Քո ամեն բանդ ծիծաղով ե:

ՄԱՐԿՈՍ.— Լավ և ծիծաղով, քան թե լացով-թացով:

ԿԱՄՍԱՐ.— Ե, ավելի լա՞յն են չի, վոր նրան խակի տուն չթողնես, վոնց վոր եղ տոմսակումն և գրած:

ՄԱՐԿՈՍ.— Վճշ, չես ինչպես խնդրում եմ, դու ենպես արա: Ես պես շատ մաղալու կլինի: Ուզում եմ նրան ձեռք առնել, մասխարա գցել վրան: Միայն վռագիր:

ԿԱՄՍԱՐ.— Ե, լավ. կանենք: Եղ պատուհանների տակ, հա:

ՄԱՐԿՈՍ.— Հա, դրանց ասկի Շտապիր, մեծ լավություն արած կլինես: (Կամսարը գնում ե): Այ թե ինչ: Լրագրի համար պիտի տուժեմ, թեև չես վոչինչ ել չեմ գրել: Գործեր, գործեր:

սարգկային գործեր, Դեղուտողանց Տոնոյի գործեր: Ա՛խ դու
գեղուտող Տոնո, պիղծ ե ֆեսասատու Տոնո: (Նայում է պա-
սուհանից դեպի փողոց): Ոյ, ո՛յ, ո՛յ, հրեն գալիս ե: Մենակ
եյ չի գալիս, իր յերկու բատրակն եյ հետը: Կարող ե... Իս-
կապես ներս չառնեմ: Արդո՞ք հարեանը կարճդ ե մարդ բե-
րել ողնության: (Դուռը զարկում են): Եդ սաղայելը կարող
ե ինձ սպանել: (Նորից դուռը ծեծում են): Բանամ, չբանամ:
Մտեք, ո՞վ եք:

ՏՈՆՈ.—(Յերկու բատրակի հետ): Բարե, Մարկոս: Տունդ շնորհա-
վոր: Մենք քեզ մոտ գործով ենք յեկել:

ՄԱՐԿՈՍ.—Բարե, Տոնո ախպեր, համեցեք ներս, նստեք սեղանի
շուրջը: Եդ ի՞նչ գործ ե, վոր ձեզ բերել ե իմ տունը:

ՏՈՆՈ.—Դործ ե, ելի, մի ծածուկ գործ: Դու են ասա, տանը
հո ուրիշ մարդ չկա:

ՄԱՐԿՈՍ.—Վոչոք չկա: Հոռոմն եր, են ել ժամ գնաց: Նա շուտ
լեկողը չի, սիրում ե սրբոց պատկերների առաջ ծուներ
գնել:

ՏՈՆՈ.—Բաղու՞մն ել:

ՄԱՐԿՈՍ.—(Նայելով դեպի լուսամուտը): Բաղու՞մն ել վոչոք չկա:
(Ինքն իրեն): Կան: Յեկան: Ե, ել հիմի սարսափելի չի: (Դե-
պի Տոնոն): Դեհ ասա, եդ ինչ գաղտնի գործ ե, սիրելի Տո-
նական:

ՏՈՆՈ.—Այ թե ինչ, սիրելի Մարկոս: Լրագրում դու են թղթակ-
ցությունը կարդացի՞ր:

ՄԱՐԿՈՍ.—Եդ վճրը:

ՏՈՆՈ.—(Ինքն իրեն): Հա, սուտ եջ ձևացիր, սատանա Մարկոս:
(Հետ Մարկոսին): Ի՞նչ ես խամ քանդում, են թղթակցու-
թյունը, վարտեղ ինձ զրպարտել են:

ՄԱՐԿՈՍ.—Ա՛խ, եդ են, վոր կոռպերատիվում կատարածդ գոր-
ծերի մասին ե գրած: Կարդացել եմ, կարդացել:

ՏՈՆՈ.—Ահա ինչ. գտանք: Կարդացել ես: Այ եդ թղթակցության
համար մենք քեզ մի փեշքեշ ենք մատուցանում:

ՄԱՐԿՈՍ.—Փեշքեշ...

ՏՈՆՈ.—Հա, փեշքեշ: (Բատրակներին): Դեհ, իմ քաջեր, ցույց
տանք սրան—շուն թղթակցին, թե ինչ ե նշանակում ազ-
նիվ մարդկանց արատավորել. զրպարտել: (Բատրակները
հարձակվում են Մարկոսի վրա):

ՄԱՐԿՈՍ.—(ձգում ե): Տղերք:

ՏՈՆՈ.—*Լորի Բողազը բռնեք։ (Կամսարը վրա յե հասնում Այեֆի յեւ Տիկոյի հետ)։ Ես թնչ բան ե, պարոն Տոնո, Մարկոս, փաթաթվել եք, իրար բոյ եք չափում։ (Բացրակները յե եմ փաշտում)։*

ՄԱՐԿՈՍ.—*Յես ինչ գիտեմ, դատիկը չեկած, սրանք իմ դատիկն են շնորհավորում։ Հա, հա, հա։ Մի հարցրու, թե սրանք ինձնից թնչ են ուղում։*

ՏՈՆՈ.—*Ինչպէս համարձակեցիր ասելու, թե տանը վոչոք չկա։*

ՄԱՐԿՈՍ.—*Հա, հա, հա։ Բարի մարդու մեկն ինձ զգուշացրել եր, վոր դու գալիս ես ինձ ծեծելու, իբրեւ թե թղթակցութունը չես եմ գրել։ Այս հենց պատճառով չես պատրաստվեցի ձեզ— իմ ցանկալի հյուրերին հասկես ընդունելու։*

ՏՈՆՈ.—*Իմաց են տվել քեզ։ Նդ ո՞վ պիտի լինի։*

ՄԱՐԿՈՍ.—*Յես ուրիշ բան ել չգիտեմ։ Այ են տոմսակը, վոր պատուհանից ներս քցեցին։*

ՏՈՆՈ.—*Վոր եղպես ե, ուրեմն թղթակցութուն գրողը դժւ չես։*

ՄԱՐԿՈՍ.—*Յես չեմ, չես չեմ։ Ժամանակին միտքս չի չեկել, վոր կարելի չե գրել։*

ԱԼԵՔ.—*Տոնո ամի, ինչ լավ գործեր եք բռնում. հա, ասել չի լինի։*

ՏԻԿՈ.—*Տոնո ամի, կարծում ելիք թե ենպես ել կանցնի։ Խորովածի հոտի գնացիք, համա ուրիշ բան ելին դադում։*

ՏՈՆՈ.—*Ես ինչ բան ա, աստված, ել բեթարից դու աղատես, մեղա քեզ, մեղա. թնչ ժամանակի հասանք։*

ՄԱՐԿՈՍ.—*Հա, հա, հա...*

ԶՈՐՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Տոնոյի տանը՝ Տոնոն, Աթոն յեւ Վարդար:

ԱԹՈ.— Այ ինչ, քաղաքացի-ընկերներ, այ ինչ, թանգագին տնա-
տեր, Մենք պիտի մտածենք—ի՞նչ անենք, վոր վոստով
գլխով չկորչենք:

ՏՈՆՈ.— Այո, պիտի մտածենք: Դժվար և մեր բանը: Մեր գլխքը
կորցնում ենք:

ՎԱՐՈՍ.— Վատ կլինի, բոլորովին վատ: Չորս կողմերս թշնամի-
ներ: Վերջին ապրուստս ել ուղում են խլել:

ԱԹՈ.— Են որվանից, յերբ պ. Տոնո, ձեզ կոռպերատիվից արձա-
կեցին, բոլորիս բանը վատացավ: Ել վոչ մի բանից բռնե-
լու տեղ չմնաց:

ՏՈՆՈ.— Եզ ճիշտն ևս ասում: Հենց ուղղակի, իսկ և իսկ, վո-
րերիս ասկի հողը՝ կորցնում ենք: Մինչև այդ, ամեն տեղ
պատիվ ու հարգանք կար և լավ գործեր: Ողտավատ և շա-
հավատ: Իսկ հիմա, տոպրակը վիզդ պիտի գցես աղքատի
նման և վողորմութունն խնդրես՝ եզ բոլոր հարկերի և ճրն-
շումների չերեսից:

ՎԱՐՈՍ.— Ախ, հիսուս նազովրեցի: Ես ինչ վատ ժամանակի հա-
սանք: Ամբողջ գլուղում մենք չերեքս ելինք մնացել կանո-
նավոր տնտեսութեան տեր, են ել եսորվանից եզուց հավա-
տացած չենք, վոր ձեռքերիս կմնա: Ես ի՞նչ որի հասանք,
վաչ, վաչ:

ԱԹՈ.— Մեզ մի բան և մնում: Մեզնից մեկնումեկը գլուղ-խոր-
հրդի մեջ պիտի ընկնի: Նոր ընտրութունները շատ հեռու
չեն:

ՏՈՆՈ.— Ժիշտ և ժիշտ և: Լավ բան ևս ասում, Աթո: Յեթե մեզ-
նից մեկը խորհրդում լինի, վոտներիս տակի հողը կամ-
բանա:

ՎԱՐՈՍ.— Աթոյի ասածը միշտ ել ուղիղ և դուրս գալիս: Դրանից
ավելի լավ բան չես մտածի:

ՏՈՆՈ.— Բայց ի՞նչպես անցկացնենք այդ: Չփլաղները չեն սիրում լավերին, ուրիշի ունեցածը նրանց աչքը հանում եւ Իսկ մեր գլուղը, բացի մեզնից, տկլոր ե ու տկլոր:

ԱԹՈ.— Վոչինչ: Կա մի լավ միջոց: Շատ լավ կսիրեն ե ծախս-
յուն ել գեռ ուրախ կլինին:

ՎԱՐՈՍ.— Եդ միջոցն ի՞նչ միջոց ե:

ԱԹՈ.— (Շօռլ արաղը հանելով գրպանից): Այ, միջոցն այս ե:
ՏՈՆՈ.— Հա, հա, հա: (Ծիծաղում ե):

ՎԱՐՈՍ.— Հա, հա, հա: (Ծիծաղ):

ԱԹՈ.— Իմ ապարատը տուաջին տեսակի չե, պետականից ավելի
լավ ե քաշում:

ՏՈՆՈ.— Ժիշտ ե: Դրա համար ուրախ կլինեն ե իրենք ել կառ-
նեն:

ԱԹՈ.— Արաղը բաց կթողնենք այս պայմանով: Ով վոր մեր ու-
ղած մարդուն ձայն կտա, նա չել արաղ կստանա: Այսպի-
սով գործը շատ լավ կերթա, բան դուրս կգա:

ՏՈՆՈ.— Այո, բան դուրս կգա:

ՎԱՐՈՍ.— Հա, հա, հա: Այ քեզ միջոց, ի՞նչ միջոց: Խմի արաղ,
քեֆդ չաղ, սիրտդ ուրախ, միտքդ պայծառ ու լուսավոր:
Ասլանի կաթ ե, ասլանի կաթ: Խմիր ու կովիւր նոր կար-
գերի, նոր կենցաղի դեմ, հա, հա, հա...

ԱԹՈ.— Հիմի վճռենք, թե մեզնից Վճրս պիտի մտնի գլուղ-
խորհրդի մեջ:

ՏՈՆՈ.— Յես ենպես եմ կարծում, վոր դու պիտի մտնես, Գոշա-
րանց Աթո: Ինձ, եզ կոռպերատիվից հետո շատ անհարմար
ե: Դու ե խելացի չես ե լեզվով: Բերանով ե մեր գործերը
լավ գիտես:

ՎԱՐՈՍ.— Իհարկե, Աթոն պիտի անցնի, խոսք չկա, վոր Աթոն:

ԱԹՈ.— Այո, չես ել գիտեմ, վոր խորհրդի մեջ մտնելը ինձ ե հար-
կավոր: Գլուղացիների թելը գտնել գիտեմ, նրանք իմ լի-
զուն շատ լավ են հասկանում: Գրեկ-կարգալու կողմից ել չեմ
չեմ մնում: Իսկ մեր մեջ ունեցած գործերի մասին խոսելը
ավելորդ եմ համարում: Մեր միջի կապն ամուր ե ե սերը
հաստատ: Հա, հա, հա:

ՏՈՆՈ.— Ո՛ր, ինչ լավ ե:

ՎԱՐՈՍ.— Շատ լավ ե, հրաշալի: Փառք քեզ աստված: Մեր հո-
գին կենդանություն կառնի:

ՏՈՆՈ.— Բայց առաջուց պիտի դատենք, չափենք, ձենք, թե

ինչպես վարենք մեր գործերը, վոր լավ լինի: Ում հետ խոսենք, ում արազ տանք, վոր հիմար չլինի, դուրս չգա և մի գրագետի մեր մասին բան հաղորդի: Պիտի վորոշենք, թե ինչ գլուղացիների տեղ տանք գլուղխորհրդում, վոր մեզ լսող, մեզ համոզվող լինեն:

ԱԹՈ.— Յեկեք ես շիշը մի դատարկենք, մտքերս բանանք, նըստենք մի լավ թարճ ու վարճ անենք:

ՏՈՆՈ.— Եղպես եւ (Գոռուն եւ), Բողոլանց աղջիկ, Յեղսն, մեզ համար ուտելու մի բան պատրաստիր: (Նետս ե գալիս Յեղսն):

ՎԱՐՈՍ.— (Ձեռքերը տրեխով): Հն, հն, հն: Մի խոսքով, գլխավոր խորհուրդն եւ:

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Գաղափարական խմբագրատուն. լուսավորված և բնմի միայն մե-
անկյունը: Այնտեղ տպագրող մերանա: Գործողութիւնը կա-
տարվում և մթության մեջ: Միայն ծայրեր են լսվում:

1-ԻՆ ՁԱՅՆ. — Յես մի առ ժամանակ չեյի ուզենալ իմանալին, վոր
յես ձեր թերթին թղթակցում եմ: Ալիլի շատ բաներ կարող
եմ գրել:

2-ՐԴ ՁԱՅՆ. — Նորութիւններ չունե՞ք ասելու:

1-ԻՆ ՁԱՅՆ. — Մոտ որերս խորհրդի վերընտրութիւն և մեզ մոտ:
Ինձ թվում է, վոր կուլակները պատրաստութիւն են տե-
նում, բայց յես չհասկացա թե բանն ինչ է: Մի ինչ վոր
շատ ծածուկ գործ են կատարում մեր կուլակները:

2-ՐԴ ՁԱՅՆ. — Ի՞նչպես անցավ ձեր միտինդը:

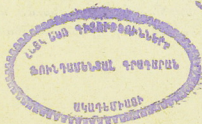
1-ԻՆ ՁԱՅՆ. — Վատ: Գյուղացիները հարբած եյին չեկել: Աղմուկ
բարձրացրին, չեյին լսում գաղափից չեկած ճառախոսին:

2-ՐԴ ՁԱՅՆ. — Այդ ալդպես: Ձեզ մոտ արադ քաջողներ կան:

1-ԻՆ ՁԱՅՆ. — Կասկած ունեմ Բոչարանց Աթոյի, մեր ալդ կուլակի
վրա, բայց բռնել դեռ չեմ կարողացել: Մեր միլիցիան
թույլ է:

2-ՐԴ ՁԱՅՆ. — Հետեցե՛ք, թե ինչպես կնթանան վերընտրու-
թիւնները և հաղորդեցե՛ք մեզ: Ինքներդ չեկե՛ք անձամբ,
կամ նյութ ուղարկեցե՛ք:

1-ԻՆ ՁԱՅՆ. — Լավ:

ՎԵՅԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Դյուղացիները գալով հավաքվում են խրճիթների առաջ: Հուզված խոսում են:

— Ե՛ս ինչ բան եմ խկապեա:

— Մենք նրան ընտրեցինք, իսկ նա հիմա մեզ հետ խոսել էլ չի ուզում:

— Ազա չեմ դարձել մեր գլխին:

— Ո, ջուրը գա ինձ տանի. չես լինի պիտի անեմ հիմի: Ասում եմ բոլոր փողերը ես մի շարաթիւմ մեջ բեր, լեթե վոչ, քեզ կբանտարկեմ: Ե, չես վորտեղից բերեմ: Առաջ թիւ երեսքան վճարողը, առաջվանը վորտեղ, հիմիկվանը վորտեղ: Ես լինչ բան եմ, տո՛ւ: Տնով տեղով, կնկով, լերեխեքով կորած եմ, կորած:

— Ձենդ գլուխդ մի գցի: Բոլորս էլ մի հալի լինք: Քոչաբանց Աթոն եմ կալմել ալդ անկանոն ցուցակները: Բոլոր աղքատներին լերկրի լերեսից ջնջել կուզի եղ կուլակը:

— Հարուստների ասեղն եթելում: Ասում են, վոր եղ Աթոն, Գեղուտողանց Տոնոն եմ Քոսանց վարսը միասնաբերից աղատվել են:

— Ա՛խ, աստված իմ, աստված:

— Աթոն ընտրվելիս խոստացավ մեր չքավորներին շահերը պաշտպանել, իսկ հենց վոր նախագահ դարձավ, առաջվա պրիստավից էլ, ուրյադնիկից էլ տվեց, անցավ:

Ա.Լ.Բ.— (Ներս գալով Տիկոյի հետ): Եղ էլ ձեր Աթոն:

Տիկոյ.— Տեղն եմ ձեզ: Հախն եմ ձեզ: Ինչո՞ւ ելիք եղ կուլակին ընտրում: Ձեր մեջ մարդ չկար, լինչ:

— Մերոնք էլ մատից վուշ հանողը չեն, մեզ քիչ են ոգնում, նրանց հետ են նստում, կանգնում, նրանց հետ են թղթերը ստորագրում: Վոչ մի դիմադարձ խոսք չեն ասում:

Ա.Լ.Բ. — Այո, դուք նրան ոգնական այնպիսիներին ընտրեցիք, վոր հիմար են: Նրանք բոլորը մի գլուխ Աթոյից վախում են և նրա դուգուկոմն են պար գալիս: Միննուէն և, նրանց լինելը-չլինելը նուէն բանն է: Կույրը թե հստեղ, թե Բաղդատ, ասում և առածը:

— Ե, ինչ է վոր: Տղան ճիշտն և ասում: Պետք էր գիտակից գլուղացիներ ընտրել. որինակ, Մարկոսին: Նա ամեն մի գրութլուն կարգում և ու հասկանում, կամ Կ. բանակից արձակված Գեղամին, նա խելոք տղա չե և չքաւորների կողմը պահող:

— Բա, Գեղամը: Ուղիղ մարդ է: Չի գողում-գողում, իրեն չի կորցնում, իսկ չեթե ոգնել և հարկավոր, նա բոլորից ել լավ ոգնութլուն կհասցնի, ամեն բան տեղը տեղին բացատրում և: Շիտակ մարդ և, շիտակ:

Ա.Լ.Բ. — Շիտակ և, բայց դուք դարձլալ չնտրեցիք:

— Սատանան մտքերը պղտորեց: Են դեին ընտրեցին, վոր ուսերիս նստի:

Տիկն. — Հա, չե մի սատանան մտքերը պղտորեց, եզ վճր սատանան, քեռի, վորի անունն արմդ է:

— Դրա դեմը չես ել լինչ ասեմ. դրուստ և, դրուստ: Մի սաղ շաբաթ, են ել քիչն եմ ասում, Քոչարանց Աթոն արաղով եր մարդ վորսում, սրան-նրան արաղ եր խմեցնում: Նրա սպարատը շատ-շատ լաղն և: Լավ արաղ և քաշում:

Գեղ.Ա.Մ. — (Մոտենալով): Այ թե ինչ: Դեհ դու ասա: Նա արաղը ձրլ՞ չեր տալիս քեզ:

— Հայտնի բան և, վոր ձրի: Ասում եր. մի փորձի իմ քաշած արաղը: Հա, միշտ ել քեզ կխմցնեմ, չեթե դու ինձ ձայն տաս գլուղխորհուրդ մտնելուս համար: Յեզ ուրիշ գլուղացիների անուններ ել եր տալիս, վորոնք իր հետ պիտի ընտրվելին:

Գեղ.Ա.Մ. — Հլա մտիկ սրան: Այ քեզ բան եզ վճնց եր, վոր մենակ քեզ եր պատվում արաղով: Ինձ վոր մի անգամ ել չի պատվել:

— Ի՞նչպե՞ս թե մենակ նրան. և ինձ, և՛ Մխիկին, և՛ Չալոյին, և Իրեցանց Լոշտո Կարոյին, Ուստանց Բեկոյին, ել վորն ասեմ, համարչա թե գլուղի կեսին ծածուկ իր մոտ եր կանչում, արաղով պատվում և ամեն մեկին ջուկ-ջուկ ասում. «գիտես, ինձ պիտի ձայն տաս»:

Գեղ.Ա.Մ. — Այն. դուք ձեր կաշին ծախեցիք կուլակին արաղով: Եժան եք գնահատել, եժան եք ծախել:

— Ե, հէ. ինչպես եր, վոր եղպես չեղավ: Խմած ժամանակ
Ենպես թվաց, վոր Աթոն շխտակ մարդ ե, առաջին մարդն ե:
Ա.Լ.Բ.— Այ քեզ առաջինը:

— Յեզ չէ՞ վոր խոստացել եր մեր շահերը պաշտպանել:

— Ուսում ե մեզ անիրավը: Արյուններս ծծում ե, ծծում:

Գ.Ե.Ղ.Ա.Մ.— Բա ինչ կանի, կծծի, ել չի խնայի:

— Դու հլա մի քիչ մտածի: Կեղծ ցուցակներ ե կազմել:

— Տեսնում ես ինչ փշություն, հը՞:

— Հենց վոր մի բան ասելու լինես, բղավում ե գլխից
դուրս, դուք հակա չեք, հակահեղափոխական եք: Խորհրդա-
լին իշխանութիւնը հակառակ եք գնում, ուրիշ խոսքով,
իրեն՝ Աթոյին, չես ձեր բոլորիդ, ասում ե, բանդ կնստե-
ցնան: Նրա դեմ ել ինչ կարող ես ասել:

Ա.Լ.Բ.— Եդ բոլորը պիտի շրջադարձկոմում պատմել: Քոչարանց
Աթոյին ել պատիժ կլինի:

— Յեզ ուղղակի ամենամեծ իշխանավորին պիտի գանգատ-
վել: Յեթե վոչ՝ կորած ենք:

— Սուտ ել չի վոր եղպես ե: Գեղամ, քո խորհուրդդ ի՞նչ ե:

Գ.Ե.Ղ.Ա.Մ.— Խորհուրդս ի՞նչ ե: Ասեմ ձեզ, ընկերներ, ալ թե ինչ ե:
Են բոլորը, վորոնց Աթոն արագով պատվել ե, թող գան
ինձ հետ, իսկուչն գնանք: Յես ալդ դործի մասին մի թուղթ
կկազմեմ, դուք բոլորդ կստորագրեք:

ԲՈՂՈՐԸ.— Շատ ճիշտ ե.

ԲՈՂՈՐԸ.— Եղպես ել պետք ե:

— Ո՛ր, տեսեք դրանից վատ բան չծնանի: Աթոն ուժի տեր
ե: Այ նրա խոսքը: Ասում ե, ինձ համար կոմունիստ-
ները չեղած, չեղած մի հաշիվ ե: Յես բոլորից բարձր եմ:

ԲՈՂՈՐԸ.— Ե, դու չել բան ես ասում, ինչ վատ բան կարող ե
լինել: Հալդե, գնանք:

ՅՈՅԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Տոնոյի խրճիթը: Տոնոն, Աթոն յեւ Վարոսը սեղանի շուրջը նըստած խմում են:

ՏՈՆՈ.— Խմում եմ Աթոյի, մեր սիրելի գլուղ-նախագահի կենացը: Յեւ յերկրորդ անգամ, միջանկյալ, մեր նախագահի կենացը:

ՎԱՐՈՍ.— Կարելի չե ե 3 անգամ խմել մեր Աթոյի կենացը, վորովհետեւ շատ մեծ բարիք ե արել Աթոն մեզ համար:

Ա.Թ.— Եղբան ել ինձ միք գովի: Յես ենպես մի յերեկի բան չեմ արել, ալ միայն իմ գիծն եմ տարել, լավ տնտեսատերին պաշտպանել, իսկ անբանի և ծուլի համար փոս փորել:

ՎԱՐՈՍ.— Հո, հո, հո: Ինչ լավ ե ասում: Բերան չի, տաճար ե, տաճար: Իմաստուն խոսք ե: Լավ տնտեսատերին թե տալ, պաշտպանել, իսկ անբանի և ծուլի համար փոս փորել:

Ա.Թ.— Վորպեսզի վոտի տակ չընկնի ե ուրիշներին չխանգարի:

ՏՈՆՈ.— Ինչ լավ գլխի տեր ես, Աթո, ուղեղդ շատ ե, շատ: Ելիքո կենացը Աթո: Յերկար տարիներ ուրախութեամբ նախագահես, մեզ մխիթարես և թշնամիներին խորտակես:

Ա.Թ.— Շնորհակալ եմ, շնորհակալ ձեր շուքնքի համար: Այդպես ել պիտի ապրենք, մեկը մեկիս ամուր բռնենք, իրար ոգնենք: Հիմա ծանր ժամանակներ ենք ապրում:

ՎԱՐՈՍ.— Նույնն ավետարանն ել ե ասում «Սիրեցեք միմյանց, զի սերն աստծուց ե»:

ԹՈՒԽԻԿ.— (Նետո գալով քերք ձեռքին) Հայրիկ, հայրիկ, շուտ կարդացեք թերթը: Դեղամբ պատուհանից գցեց: Ինձ ասավ ձեր մասին բան ե գրած:

ՏՈՆՈ.— Տեր աստված, ախ ի՞նչ բան ե, ելի ի՞նչ կա:

ՎԱՐՈՍ.— (Յերեսը խաչակցեցով) Վողորմած եր, նոր փորձանքի մեջ չգցես մեզ:

ՏՈՆՈ.— (Շուտ ու մուտ տալով քերք) Ախր ո՞ւր ե: Չեմ կարող ջոկել ինչն ինչոց ե:

ԹՈՒԽԻԿ.—Գեղամն ասա՛վ, կարմիր մատիտով գծած է:

ԱԹՈ.—(Նայելով քերթին) Ահա, ես է, ելի: Տվեք ինձ (վերցրելով ե քերթը: Տոնոն յիվ Վարսսր նայում են քերթին Աթոյի ուսից):

ԱԹՈ.—(Կարդում է, իսկ մյուսները նետնվում են) Անկանոն վերջնարություններ, Գոչարանց Աթոն ընտրողներին արագ ե խմցրել: Հրամայվում է գլուղխորհուրդն ընտրել գաղներկայացուցչի ներկայությամբ:

ՏՈՆՈ.—Հա:

ՎԱՐՈՍ.—Դու ողնես, ով սուրբ կույս:

ԱԹՈ.—Գլխներիս փորձանք չեկավ չսպասած տեղից: Հիմա տմեն ինչ կորած է մեզ համար:

ՏՈՆՈ.—Ամեն ինչ կորած է: Ախր եղ ինչպե՛ս չեղավ: Եղպեաբան ախր չի լինի:

ՎԱՐՈՍ.—Աստված իմ, աստված, աստված, աստված:

ՏՈՆՈ.—Նրան սպանելը հլա քիչ է: Շուն, շան վորդի: Գող, տվազակ: Ախ, տխ: Վերջին պատառ հացից են գրկում: Ուզում են մուրացկան դարձնել:

ՏՈՆՈ.—Եղ սե՛մ մասին է, Աթո:

ԱԹՈ.—Ել սե՛մ մասին կլինի, ել ու՛մ: Նրա, վոր չերկրորդ անգամն է գրում:

ՎԱՐՈՍ.—Իսկապես: Ես չերկրորդ անգամն է: Ախր եղ ս՛վ է գրողը:

ՏՈՆՈ.—Այո, նրան սպանելը դեռ քիչ է: Բայց ախր ս՛վ է: Առաջ կարծիք կար Մարկոսի վրա, բայց նա դուրս չեկավ: Հիմա, անշուշտ, անպատճառ պիտի գտնենք:

ԱԹՈ.—Ե, հաշիվը միևնույնն է, մեր գործը մեռավ: Յեթե հիմա նոր ընտրություն լինի, ել մեզ ներս մտնելու ծակ չի լինի:

ՏՈՆՈ.—Վհչ, միևնույնը չի: Մեզ բոլորիս խորտակողը կենդանի չպեաք է մնա:

ՎԱՐՈՍ.—Բայց ս՛վ է, ս՛վ: Կարելի չե թերթում նրա անունը կա:

ՏՈՆՈ.—Վհչ: Յե՛վ ալս, ե՛ ալն անգամ ել ասված է: Մեզ գրում են Ճլոխանից, իսկ թե ս՛վ է գրողը, չկա:

ԹՈՒԽԻԿ.—Ասում են Վասիլանց տղերքը Ալոն ու Տիկոն գլուղը: Խառնել են ու Աթոյի դեմը սրել:

ՏՈՆՈ.—Վասիլանց տղերքն ես ասում, հա:

ՎԱՐՈՍ.—Հավատալու չե: Ավազակ տղերք են: Աստծուն ել չեն հավատում:

ԱԹՈ.—Վասիլանց տղերքը. հա, հա, հա, Խելացի աղջիկ ունես,
Տոնո: Հիմարը մենք ենք, վոր ուշ գլխի լենք ընկնում:
Յեթե առաջ հասկացած լինելինք, այս փորձանքին ել չե-
լինք դալ:

ՏՈՆՈ.—Ուրեմն դու կարծում ես, վոր նրանք են գրել:

ԱԹՈ.—Նրանցից ջոկ ել ով կլինի: Ձե վոր նրանք հսոր չե հ-
զուց մտնում են կոմսոմոլի շարքերը:

ՎԱՐՈՍ.—Կոմսոմոլի շարքերը:

ԱԹՈ.—Ինչպես չե: Ամեն շարաթ որ նրանք փանիկ ժողովի լեն
գնում: Այդ գլուղումն ե նրանց ակումբը:

ՏՈՆՈ.—Եդ ինչպես ե, վոր դու չես հետեւի:

ԱԹՈ.—Ինչպես չե. հետեւելը հետեւի եմ, բայց կարգին չեմ հ/
տեւի:

ՏՈՆՈ.—Ուրեմն հիմա գործը պիտի շտկել: Ամեն շարաթ ով
փանիկ են գնում, ասում ես, իրիկո՞ւնը:

ԱԹՈ.—Այո, իրիկո՞ւնը:

ՏՈՆՈ.—Եդ նշանակում ե, վոր նրանց ճանապարհը կամուրջի
վրով ե անցնում: Լավ: Ենտեղ նրանց պիտի հանդիպել:
Այո, Գետակն արագահոս ե... կըջի, կտանի հետքերը կը-
կորցնի:

ՎԱՐՈՍ.—Հա, հա, հա... Գետակն արագահոս ե... ճիշտ ե, շատ
ճիշտ ե:

ԱԹՈ.—Խուլ ել տեղ ե: Գալող, գնացող չի լինի:

ՎԱՐՈՍ.—Հենց այսոր շարաթ ե, վոր կա:

ԱԹՈ.—Լավ ել ժամանակ ե:

ՏՈՆՈ.—Վեր կացեք գնանք: Չուշանանք, լետ չմնանք: Այսոր-
վա բանը վաղվան չթողնենք:

ՎԱՐՈՍ.—Յես ել գամ, Տոնո:

ՏՈՆՈ.—Դո՛ւ. քո գալղ պետք չի: Տուն գնա: Մենք Աթոլի հետ
գործը կտեսնենք:

ԱԹՈ.—Հետներս ի՞նչ վերցնենք:

ՏՈՆՈ.—Ինչ վերցնենք: Այ, լես կացինը կառնեմ:

ԱԹՈ.—Յեվ լերիկու տոպրակ, գլուխներն անցկացնելու, բերան-
ները փակելու: Բայց կացինը տուր ինձ:

ՎԱՐՈՍ.—Փաթաթի պիտի, վոր տեսնող չլինի:

ՏՈՆՈ.—Վոչինչ: Դուրսը մուծն ե: Գնանք:

ԱԹՈ.—Գնանք: Հարմար ժամանակը չանցկացնենք:

ՎԱՐՈՍ.—Կոմսոմոլներ, հա, հա, հա (գնում ե):

ԹՈՒԽԻԿ.—Ձեզ եղպես ել պետք է, անիծվածներ: Քաղաքացու շոր ենք հագնում, բարձր կրունկներով կոշիկներ, մին ել տեսար ծաղրեցին: Ել չեք ծաղրի (սեղանը վեր ե բաղում): Ե, ելի մարդու սիրտ ճմլվում ե: Ինչպես նրանց կամուրջի վրա...

ԳԵՂԱՄ.—(Ներս մտնելով) Խաղկինը տանը չի:

ԹՈՒԽԻԿ.—Եզ գնւ լես, Գեղամ: Վնչ, հալքիկս տանը չի: Հն, հն, հն:

ԳԵՂԱՄ.—Ել գնւ ինչ ես հռհռում, հարցնելն ամոթ չլինի:

ԹՈՒԽԻԿ.—Ինձ հետ գնւ-լով մի խոսի: Իսկ ծիծաղում եմ, վորովհետեւ ծիծաղելի լի: Դու գիտես, ով ե լրագրին գրողը:

ԳԵՂԱՄ.—Թե գիտես, ասա:

ԹՈՒԽԻԿ.—Վասիլյանց Ալոն ու Տիկոն:

ԳԵՂԱՄ.—Վասիլյանց: Դու եզ վստեղից գիտես:

ԹՈՒԽԻԿ.—Ինձ դու մի ասա, քանի անգամ ասված ե: Իսկ գիտենալը գիտեմ, վորովհետեւ ետեզ խոսք բացվեց: Ե, ասենք, վոր վոչինչ: Ել չեն գրի: Անտեղ կամուրջի վրա նրանց հախիցը կգան:

ԳԵՂԱՄ.—Ինչ կամուրջ:

ԹՈՒԽԻԿ.—Այ, են կամուրջը, վորը Փանիկի ճամբի վրա լի:

ԳԵՂԱՄ.—Այ, դու (յես ե դառնում լիվ վազում):

ԹՈՒԽԻԿ.—Դու եզ ուր: Ինչո՞ւ փախա՞վ: Այ մարդու հիմարը:

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Կամուրջը. հանապարհը: Կատարյալ մութն է: Դուրս են գալիս Աթոն յեվ Տոնոն, գողի պես չորո կողմը նայելով:

ԱԹՈ.— Այստեղ: Պահվենք կամուրջի թևերի տակ:

ՏՈՆՈ.— Ա՛խ, շնչասպառ լեզա:

ԱԹՈ.— Սուս... կարծես գալիս են: Յես խոսքի կըռնեմ նրանց, իսկ դու լեռներից (մոտենում են Վասիլանց տղերք):

ԱԼՈՆ.— Ինձ ասին, վոր այսօր բջիջում մեր դիմումը պիտի նայեն:

ՏԻԿՈ.— Ե, կլինի, վոր չնդունեն:

ԱԼՈ.— Ինչը չեն ընդունի: Միթե մեր հայրը կուլակ է: (Մքուրյան մեջ կալում է Արդյին): Ես թվ ե:

ԱԹՈ.— Ալեկո, գո՛ւ լեա:

ԱԼՈ.— Հա, Գոհարանց Աթոն է: Մեր բարեր: Թերթը կարգացի՞ք: Հա, հա:

ՏԻԿՈ.— Ձեր թագավորութունը չքավորության վրայից արդեն վերջացավ:

ԱԹՈ.— Սպասի՛ր: Մի բան հարցնեմ:

ԱԼՈ.— (Վանգ ե տռնում): Ի՞նչ կա: Մենք սպասելու ժամանակ չունենք:

ԱԹՈՆ.— Լրագրից պիտի հարցնեմ: (Հարձակվում է մեռելը ձեռքից Ալեքի վրա, Տոնոն ել՝ Տիկոյի):

ԱԼՈ.— Ա՛յ, ա՛յ, ա՛յ...

ՏԻԿՈ.— Մեկն է՛լ կա հստեղ: Բաց թող դե...

ԱԹՈ.— Կապիր շուտով:

ՏՈՆՈ.— Ա՛յ, այդպես: Գլխներիս թղթակիցներ են դարձել:

ԱԼՈ.— (Խեղդվելով) Ա՛յ, ա՛յ...

ՏՈՆՈ.— Ե, հլա տուր մի ճիպտուր: Առաջ մի լավ լոտենք:

ԳԵՂԱՄ.— (Վազելով հասնում է) Ես ի՞նչ բան ե հստեղ: (Աքոն բաց է բռնում Արդյին): Այ, թե ինչ գործ ե կատարում նախագահը:

Ա.Ա.Ռ.—Նա մեզ սպանել էր ուղում:

Ա.Թ.Ռ.—Կորանք: Փախչենք: (Վազում են յերկուսով):

ԳԵՂԱՄ.—Փախաք... Վճշ, չեք փախչի: Վեր կաց, տղա:

ՏԻԿՌ.—(Վազում ե) Ո՛ր, խ՛խ՛խ: Նա ինձ մեղակով... խ՛խ՛խ:

Ա.Ա.Ռ.—Ինչո՞ւ ելին ուղում մեզ սպանել:

ԳԵՂԱՄ.—Տեսեք, կացինը թողել են... ամա, դուք: (Դեպի աղբիւր)

Փանիկ էք դնում, տղերք, հա՛: Յես ձեզ կուղեկցեմ:

Ա.Ա.Ռ.—Ախր ինչո՞ւ ելին ուղում մեզ սպանել:

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Շրջադրժկում: Նախագահը: Քոչարանց Աթոն յեվ Տոնոն: Գեղամը-
ղրաղ կանգնած:

Ա.Թ.Ո.— Ընկ. նախագահ, ուրեմն լիս ուզում եմ առաջուց զգուշացնել, վոր մեր ձլոխանում ուզում են ինձ բամբասել, ձեր առաջ սեացնել:

ՆԱԽԱԳԱՀ.— Այդ նոր նշանակած ընտրութլուները համար, եղպես ե:

Ա.Թ.Ո.— Վոչ: Աստված իրենց հետ, ում ուզում են, թող նրան ել ընտրեն, եղ իրենց դործն ե: Բայց ինչո՞ւ զրպարտել, վոր իբրև թե լիս ուղեցել եմ տղերանցն սպանել:

ՆԱԽԱԳԱՀ.— Այդպիսի տեղեկանք մենք չենք ստացել:

Ա.Թ.Ո.— Ձի ստացվել, կստացվի: Յես եղ լավ գիտեմ: Յես լսել եմ, վոր ինչպես մեր գլուղի ջահելները և համարձակ ել կասեմ, ընկ. նախագահ, վոր նրանք, այդ ջահելներն անհուսալի տղերք են, հենց ուղղակի հակահեղափոխական են, նրանց գլխավորները Վասիլանց տղերքն են՝ Ալեքոն և Տիկոն, այդ ջահելներն ինձ մեղադրում են, վոր իբրև թե լիս ուղեցել եմ եղ Վասիլանց լերկուսին կամուրջի վրա սպանել: Ո՞վ ե իմանում, թե նրանց կամուրջի վրա ծեծողն ով ե լեղել: Իսկ նրանք ուզում են այդ մեղքն ինձ վրա բարդել, ժողովրդի առաջ ինձ սեացնել, իմ վոսկի անունս փուշի ենել, ինձ խալտառակել: Այ եղպես, ընկ. նախագահ: Ձե վոր լիս եղ մարդը չեմ, եղ նամուսի տերը չեմ: Մեկ ել, վոր եղ որը տանս բակից չեմ դուրս լեկել: Այ իմ վկան Գեղուտողանց Տոնոն ե: Մենք իրար հետ ենք լեղել:

ԳԵՂԱՄ.— Աղվեսի վկան իր պոչն ե: Եղ ուղիղ ե, վոր դուք իրար հետ եք լեղել: Միայն թե վոչ տանը, այլ հենց այն կամուրջի վրա:

ԱԹՈ.— Գեղամ, եղ դու չես:

ԳԵՂԱՄ.— Ի՞նչ, ի՞նչ զարմանալի բան կա: Զարմանալին են ե, վոր մինչև հիմա լուկ էլի, հիմա չեմ խոսում: Հարկավոր եր լուկ, լուկ էլի: Հիմա լեզուս պիտի բանամ: Ընկ, նախա-
դահ, չես եղ չերկուսին կամուրջի վրայից փախցրի: Լավ եր, վոր ժամանակին հասա. չեթե վոչ նրանք են չերկու ջահե-
լին կտոր-կտոր կանկլին:

ԱԹՈ.— Գեղամ, աստծուց վախեցիր:

ՏՈՆՈ.— Գեղամ, եղ ի՞նչ ես բերում մեր պլխին:

ԳԵՂԱՄ.— Վոչինչ, վոչինչ: Աստված ողնողը չի: Յես քեզ, Աթո, ձենիցդ ճանաչեցի, չերբ դու գոռացիր «փախչենք». ե քեզ աչքովս ել տեսա: Իսկ վոր Տոնոն քեզ հետ եր, աչ դրան ապացուց նրա կացինը՝ կամուրջի վրա թողած: Ձեր վախից ձեր մարդ սպանելու գործիքը թողիք այնտեղ:

ՏՈՆՈ.— Գեղամ, ախր ինչու համար խորտակել ես ուղում մեզ: Հավը վոր հավ ե, ջուր ե խմում ու աստծուն նայում:

ԱԹՈ.— Կարելի չե, վոր դու եղ բանը գաղեթին ել դրած լինես:

ԳԵՂԱՄ.— Այո. բա ինչպե՞ս գիտելիր. աչո, չես ինքս եմ գրել գա-
ղեթին:

ՏԱՍԵՐՈՐԴ ՊԱՏԿԵՐ

Գյուղամեջ: Խմրերով գյուղացիներ յեմ անցորդներ: Վրդով-
ված ներս ե ընկնում Ալոն:

Ա.Լ.Ո.— Լսել ե՞ք նորությունը:

Ի՞նչ նորություն:

— Ելի ի՞նչ նոր բան կա:

— Տեսե՞ք. տղան վաղելով թափից ընկել ե: Ի՞նչ նորու-
թյուն ե:

Ա.Լ.Ո.— Քոչարանց Աթուլին և Գեղուտողանց Տոնուլին բանտար-
կել են: Պիտի դատեն:

— Բանտարկել են:

— Քոչարանց Աթուլին:

— Գեղուտողանց Տոնուլին:

— Ի՞նչ եք ասում...

— Այ թե արդար դատաստանի չեն արժանացել:

Ա.Լ.Ո.— Պիտի դատեն ինչպես արադ քաջողների և մարդասպան-
ների: Ձե՞ վոր նրանք ուղում ելին ինձ և Տիկուլին կամուրջի
վրա սպանել:

— Այ, դուք չար դեեր, հոգեկորուստներ: Անիծվածներ:
Բոլորի արյունը ծծեցին: Եդ քիչ եր: Ջահել տղերանցն ել
ուզեցել են սպանել:

— Այ, տեր աստված. ի՞նչ անիրավություն, ի՞նչ չարա-
գործություն:

ՏԻԿՈ.— (Վազելով) Լսել ե՞ք: Նորություն:

— Եդ Աթուլի և Տոնուլի մասին: Լսել ենք: Ուշացել ես:
Ախպերդ արդեն պատմեց:

ՏԻԿՈՆ.— Ե, վճ: Ուրիշը: Գեղամի մասին:

— Գեղամի մասին:

— Ի՞նչ: Ձլինի գլխին փորձանք և լեկեր:

— Ի՞նչ բան կա: Դեհ տաա. հողի մի հանի:

ՏԻԿՈ.— Վոչ մի փորձանք չկա: Այ թե ինչ: Լրագրին մեր գործերից գրողը, ի՞նչ էք կարծում, ո՞վ է: Գեղամն է, Գեղամն է, Գեղամը: Դա մեր Գեղամն է:

— Ի՞նչ էք ասում: Ուրեմն նա չե գրել, բոլոր մութ գործերը լույս աշխարհ նա չե հանել:

ՏԻԿՈ.— Նա, Գեղամը:

— Գեղամը:

— Ջորայրոված Գեղամը:

— Շխտակ մարդ է: Շխտակ բաներից էլ գրել է:

— Այ քեզ բան: Իսկ մենք մաքի տակ էլինք մնացել, տալիս, առնում էլինք, թե գրողն ո՞վ է:

— Այ տղամարդ: Կեցցես, Գեղամ:

— Այ, տեսեք նա Մարկոսի հետ մեզ մոտ են գալիս: (Մասնում և և նրանք):

— Գեղամ:

— Կարմիր բանակալին Գեղամ:

ԳԵՂԱՄ.— Ի՞նչ կա: Ես ի՞նչ պատիվ է, վոր տալիս էք:

— Ինչպես չէ: Հիմա մենք քեզ պիտի պատվենք, հարգենք: Շնորհակալ պիտի լինենք:

ԳԵՂԱՄ.— Եղ ինչո՞ւ համար:

— Եղ նրա համար, վոր մեզ ոգնում էս ապրելու համար: Այստեղ պատմեցին, վոր դու մեր անկանոն գործերը լրագրին ես տվել:

ԳԵՂԱՄ.— Եղ ճիշտ է: Յես եմ գրել: Միայն թե չարժի, վոր շնորհակալ լինեք և մեծարեք ինձ դրա համար: Ամեն մարդ, ամեն մեկս մեղնից, պիտի կռվի ճշմարտության համար և չքավոր չեղրորը, ընկերին ոգնի:

ՄԱՐԿՈՍ.— Ուրեմն եղ դու չես գրել:

ԳԵՂԱՄ.— Յես:

ՄԱՐԿՈՍ.— Նշանակում է դու հիմա գլուղթղթակից ես: Այ բան: Շատ բան եմ կարդացել չես եղ գլուղթղթակիցների մասին, բայց աչքով չես տեսի: Առաջ արի, քեզ մի լավ նայեմ, տեսդեմ (առաջ և բառում):

ԳԵՂԱՄ.— (Ծիծաղում է) Հա, հա, հա, դու մասխարա, սատանա Մարկոս:

ՄԱՐԿՈՍ.— Իսկ դու գիտես, վոր քո պատճառով Տոնոն ինձ ծեծել էր ուղում:

ԳԵՂԱՄ.—Գիտեմ, գիտեմ: Ինչպես չգիտեմ: Են տոմսակը լուսա-
մուտից գցողը չես չեյի, ո՞վ եր:

ՄԱՐԿՈՍ.—Դու: Այ քեզ բան: Դու լավ մարդ ես չեղել, Գեղամ,
բոլորի հոգսը քաշում ես:

— Եզ գրուստ ե, բոլորի հոգսը քաշում ե:

— Բոլորին ոգնում ե:

ԳԵՂԱՄ.—Հիմիկվանից դուք պիտի ոգնեք ինձ, վորովհետե ունե-
վորները և ծուռ հոգի մարդիկ գլուխս ուտել են ուզում:

ՄԱՐԿՈՍ.—Ճիշտ ե ասում: Յես միշտ կարդում եմ լրագրում.
Նրանք, վոր մաքուր խիղճ չունեն, չեն սիրում գլուղթղթա-
կիցներին, ծեծում են նրանց, մինչև անգամ սպանում ել են:

— Մենք թույլ չենք տա:

— Պաշտպանել կարող ենք:

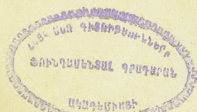
— Մեր աչքի լույսի պես կպահենք Գեղամին:

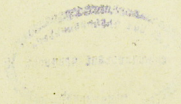
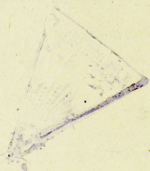
ԳԵՂԱՄ.—Այ թե ինչ լավ եք ասում. չեղբայրներ: Մենք բոլորս
ձեռք ձեռքի տված աշխատենք և իրար ոգնենք:

ՎԱՐԱԳՈՒՅՐ

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.—

Տոնոն՝ փորձված, խելացի գեմքով, կուլակ ե. Աթոն
շուտ ըմբռնող, իր կողմը քաշող գործունյա մարդ ե. Վա-
րոսը վախկոտի մեկն ե. Գեղամը՝ խելքը գլխին, ազնիվ չե-
րիտասարդ ե. Մարկոսը՝ չափած-ձեւած, ինքնուրույն, ծաղ-
րող մարդ ե: 5-րդ պատկերի 1-ին ձայնը Գեղամն ե, 2-րդը՝
գավխմբագիրը:

գԱԱ Հիմնարար գիտ. գրադ.

220041554

[104.]

A 4155

ԳԻՆԸ 30 ԿՈՊ.